

NY HYRESGÄST I BERGGRENSTORPET ?

En annons infördes i tidningen Åkersberga-Kanalen d 23/12 om uthyrning av torp Berggren där sökande föreslås inkomma med skriftligt svar senast d. 20 jan. till vår postadress, eller till e-post mail@milstolpen.org med beskrivning av planerad verksamhet.

I skrivande stund har ett antal sökande hört av sig, men någon hyresgäst är ännu inte kontrakterad.

STÄDDAGAR

Följande **tisdagar** under våren har vi tänkt utföra arbeten med och kring våra hus och hoppas få hjälp av de medlemmar som kan ha tid och har lust att ställa upp..

Tiden är tänkt mellan **kl 10 - 14** = den tid då det vanliga arbetsgänget brukar jobba.. Samlingsplats Vita huset.

13 maj – förbereda för utvärd. rödfärgning av Vita huset och Fattighuset, samt vissa tomtarbeten.

27 maj - rödfärga och vitmåla samma hus samt vissa tomtarbeten.

19 aug. - fortsatt målning av samma hus, träd- och buskvård samt renblåsning av hängrännor.

Verktyg finns, tag oöm klädsel (gärna arbetshandskar).

Vi bjuder på soppa, smörgås och kaffe.

Anmäl gärna deltagande pr tel. 0762-091915, eller 08-351744.

MEDLEMSAKTIVITETER:

Torsd. 13 mars kl 19 Hembygdskväll. "Svinninge och dess historia". (Hans Rockberg).

Sönd 13 april kl 13 **Årsmöte** i Vita huset. Underhållning av Hans Kumlien och Krister Ulvenhoff som gör en Ernst Rolf-kavalkad.

Kallelse till årsmötet bifogas här.

Motioner till mötet ska vara inne senast 20 mars.

PÅ GÅNG heter ett informationsblad som kommer ut en gång i kvartalet och anslås bl.a. vid Vita huset, Hembygdsmuseet och Tingshuset. Intresserade kan även hämta bladet ur en låda utanför Båtsmansmuseet i Ekbacken.

Syftet med bladet är att uppmuntra besök till ÖHF:s olika kulturhus, informera om utflykter och aktiviteter m.m.-information som tyvärr ofta inte kommit med i lokaltidningarna..

ÖSTERÅKERS HEMBYGDS- OCH
FORNMINNESFÖRENING
Box 606, 184 27 ÅKERSBERGA
Telefon(svarare): 08-540 67980
Plusgirokonto 9814-5
Bankgiro 5632-8511
E-post: mail@milstolpen.org
www.milstolpen.org

MILSTOLPEN

Österåkers Hembygdsförening

Nr 1 2014 febr.

Redaktör Hans von Matérn

HÖSTMÖTET 2013

Söndagen den 10 nov hölls föreningens höstmöte i Vita huset med närvaro av c:a 30 personer.

Till mötesordförande valdes Sven Jönsson. Omval skedde för de i styrelsen vars mandattid hade gått ut. En stadgeändring beslöts, angående vad som ska hända med föreningens likvida medel om föreningen skulle upplösas.

En motion, som insänts från Långhundraledsgruppen gällande vissa marina fornfynd som hittats i Tunafjärden för 30 år sedan, redovisades av Gudrun Vällfors. Denna motion hade också bifogats kallelsen. På styrelsens förslag beslöts att man skulle gå vidare med ärendet och försöka få bidrag av kommunen för en specialmonter att ställa ut föremålen i på biblioteket.

Sven Jönsson efterlyste kunskaper om Malm's kvarn, vilken han hade forskat om och skrivit ett PM som delades ut.

Gunnar Winberg presenterade den nya boken "Åkersberga då och nu", som nu blivit tryckt och kan köpas för 250 kr.

Tage Lundberg och Björn Pålhammar fick avslutningsvis redovisa synpunkter och resultat från de pågående exploateringsplanerna kring Domarringsbacken resp. den planerade bebyggelsen på Näs.

Efter kaffepausen höll Jörgen Thulstrup ett intressant föredrag med bildvisning från sin resa i Pommern, den delen av norra Tyskland, som varit svensk under 167 år, och hade kvar många välbevarade spår från den tiden.

Jörgen har lovat ställa materialet till förfogande för en artikel i ett kommande nummer av stora Milstolpen.

Hans von Matérn

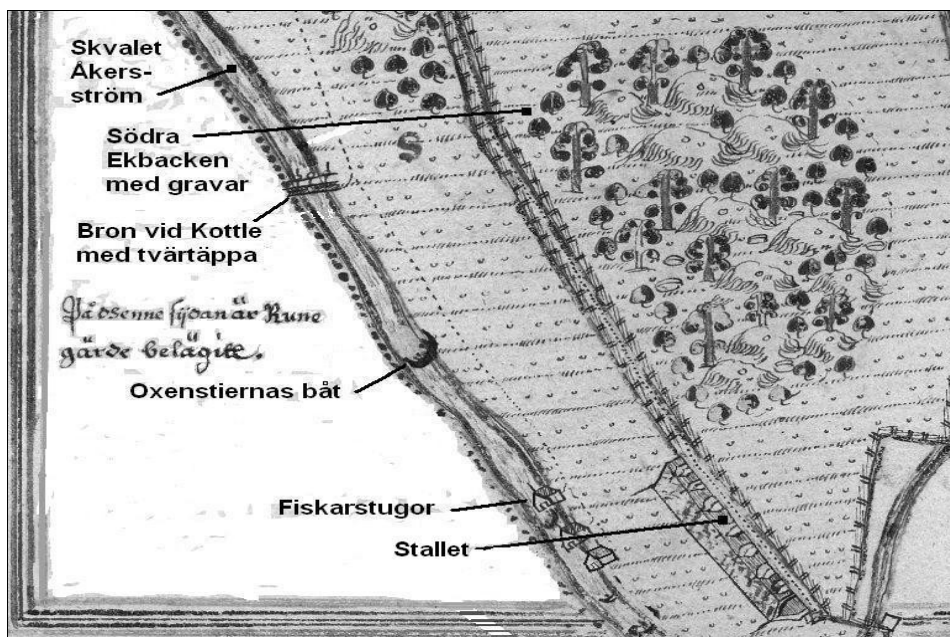
FOLKOMRÖSTNINGEN

Ang. Byggplanerna på Näs kan vi här återge del av Kommunfullmäktiges beslut av d. 2013/12/16:

- "Kommunstyrelsens ordf. Michaela Fletcher Sjöman (M) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag innebärande att avslå begäran om folkomröstning om att stoppa byggplanerna för Täljöviken/Näs:

----- Omröstningen utfaller med 39 ja-röster och 12 nej-röster. Fullmäktige har således beslutat i enlighet med Kommunstyrelsens förslag".

Naturskyddsföreningen har överklagat.

Åkersån med Runö gårde t.v. och Ekbacken t.h.
(detalj ur Smedbykartan 1640 © Margretelunds slott)

EKARNA I EKBACKEN

Varför växer det inga ekar på Runösidan av Åkers kanal när Ekbacken runt hembygdsgården är full av ståtliga träd?

Det beror på att Kronan exproprierade böndernas ekar på 1500- och 1600-talen då de behövdes för fartbyggen, men på Ekbacks-sidan fick adeln behålla sina..

Man säger att en ek växer till i 300 år, frodas i 300 år och dör i 300 år, alltså totalt 900 år om de står på god fredad mark. Adeln i Smedby kunde ta skeppsvirke för att bygga egna båtar, bli handelskepp eftersom de var involverade i järnexporten. Riksrådet Erik Ottesson Björnram (d. 1495), som var Sten Sture d.ä:s medhjälpare, hade t.o.m. ett eget kanonbestyckat krigsskepp.

Generationer av mäktiga Smedbyägare under järnåldern valde sina gravplatser i Ekbacken längs Åkersån för att visa sina

egendomsgränser.

Här gick den heliga ån från Stora Helgö i Trälhavet till kungavalplatsen vid Mora sten över Helgö i Frösunda, och vidare till den allra heligaste kultplatsen i Gamla Uppsala, kontrollerad av sveakungarna.

Danske kungen Knut den stores krigare kan ha kommit hit efter slaget vid Helgö på Trälhavet 1026 eftersom kungsgården i Aker samtidigt brändes ner och svearna segrade vid Stångberga i Vallentuna.

De danska kungarna var mäktigast i Norden i många hundra år, mycket tack vare sin stora krigsflotta, som hade tömt hela Bohuslän på ekar. Gustav Vasa var den som utnyttjade böndernas ekbestånd här på Runö och andra platser.

I Skeppsdal, där den kungliga flottan utrustades ända tills Karlskrona tog över 1680, har man kanske också byggt båtar.

Ekbacken var under 1600-talet en häst-

hage när riksdrotsen Gabriel Oxenstierna ägde området. På Smedbykartan från 1640 ser man stora ekar, som då kan ha varit 500-600 år gamla. Ett stall med sju ingångar låg där försarna började i Åkers ström vid slussön Kottle (= griskulting). Här fick Oxenstierna lämna sin båt och fortsätta med häst och vagn till Smedby.

Vid Margretelunds slott låg svinstian mitt i ekskogen, och kanske också här, eftersom grisarna älskar ekollon. Vid höstslakten fick fläsket därigenom en god smak.

Namnet Runö kommer från *orne* (= avelsgris). Tydligare var det svinavel i området, liksom i kolonin Runö i Estland..

När den vildväxande ekskogen började ta slut efter Vasakungarnas alla krig började man odla ek för flottans räkning. Galärparken på Näs kom till 1771 på initiativ av skeppsbyggmästaren Johan Acrell från Österåker. En ristning i en sten i Galärparken på Näs berättar att skeppsbyggmästaren Johan Acrell 1771 planterade ekollonen till de stora ekarna som han trodde behövdes till 1900-talets krigsflotta.

Åkersåns utlopp gick ner till Lindholmsviken och Sätterfjärden vid Rodens Bo (=Rödbosundet) och Jerrö (=Jarlens ö) fram till medeltiden. Det var först med kanalbygget 1825 som utloppet ändrades mot Tunafjärden, dit Husbyån (= Krondiket) också ledde. Det finns "tvärtäppor" (fördämningar för fiske) vid båda broarna på 1640 års karta. Där fångades ål och lax när fisken gick upp på våren för att leka. Annars fanns det gott om id i ån, även om det inte var den godaste fisken.

Men medeltidens kungar och Gustav Vasa förargade sig över dessa hinder för kungsådran. Det blev lag på att en vattenfåra på 10 meter skulle hållas öppen i viktiga farleder för transporter. På 1640-års karta syns ännu tvärtäppor vid Åkersbro och Lillbro, för utan fiskmaten hade Österåker inte kunnat försörja sin ovanligt

täta befolkning. Dagens välmående Österåkersbor fiskar bara för nöjes skull, och kan fortsätta att promenera längs Åkers kanal och njuta av Ekbackens ståtliga ekar.

Gudrun Vällfors

UNDERHÅLL

För ett år sedan beslöt styrelsen om en **vårdplan** gällande föreningens byggnader..

Den är baserad på ett ambitiöst program som utarbetades av ÖHF:s duktiga Britt-Marie Eriksson och Lennart Johansson.. Programmet prisades och klubbades av styrelsen 2012. Författarna vet vad de talar om, då de har engagerat sig en längre tid med skötseln av våra hus med hjälp av den s.k. "Servicegruppen".

De är oroade över byggnadernas nuvarande tillstånd, och framhåller att det finns så mycket som behöver göras - och det snart.

De som arbetar i föreningen idag är dock inte många nog.

Det behövs fler praktiskt arbetande händer, främst i servicegruppen. Där träffas man två gånger i veckan (tisdagar och torsdagar kl 10) och jobbar under trevliga former med div. underhållsarbeten.

Hör av dig och tala om vad du skulle kunna hjälpa till med !

Ring 540-67980 eller skriv till
mail@milstolpen.org

Se "STÄDDAGAR" på sista sidan där vi värdar till alla som kan hjälpa till med vissa planerade underhållsarbeten.